

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2023 m. lapkričio 7 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Alės Bukavinienės (pranešėja), Gražinos Davidonienės (kolegijos pirmininkė), Gedimino Sagačio, teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo civilinę bylą pagal atsakovės bankrutuojančios uždarnosios akcinės bendrovės „Lukšių pieninė“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Lukšių pieninė“ 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkime priimto sprendimo panaikinimo.

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl teisės normų, reglamentuojančių bankroto proceso ne teismo tvarka inicijavimą, aiškinimo ir taikymo.
2. Pareiškėja UAB „Karpis“ kreipėsi į teismą su skundu, kuriuo prašė panaikinti UAB „Lukšių pieninė“ 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkimo sprendimą dėl bendrovės bankroto procedūros vykdymo ne teismo tvarka, nutraukti UAB „Lukšių pieninė“ bankroto procesą ne teismo tvarka, pradėtą 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkimo sprendimo pagrindu, priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

3. Kauno apygardos teismas 2023 m. balandžio 11 d. nutartimi pareiškėjos skundą atmetė.
4. Teismas nustatė, kad pareiškėja ir atsakovė 2016 m. gruodžio 16 d. sudarė Neginkluotos objektų apsaugos sutartį (toliau – ir Sutartis), kuria pareiškėja įsipareigojo saugoti atsakovės teritoriją bei pastatus, esančius (*duomenys neskelbtini*), ir (*duomenys neskelbtini*), o atsakovė įsipareigojo sumokėti už neginkluotą apsaugą 4500 Eur ir PVM iki kito mėnesio 15 dienos.
5. UAB „Karpis“ 2023 m. sausio 5 d. kreipėsi į teismą, prašydama iš UAB „Lukšių pieninė“ priteistjos, kaip kreditorės, naudai 31 363,20 Eur skolą, 6 procentų dydžio procesines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme iki teismo įsakymo visiško įvykdymo ir 174 Eur žyminį mokestį. Šiaulių apylinkės teismo 2023 m. sausio 6 d. įsakymu civilinėje byloje Nr. eL2-1563-632/2023 nutarta išieškoti iš UAB „Lukšių pieninė“ 31 363,20 Eur skolą, 6 procentų dydžio metines palūkanas nuo priteistos sumos nuo bylos iškėlimo teisme dienos iki teismo įsakymo visiško įvykdymo, 174 Eur žyminį mokestį kreditorės UAB „Karpis“ naudai.
6. Atsakovė 2023 m. sausio 18 d. mokėjimo nurodymu Nr. 6479 pervadė pareiškėjai 31 363,20 Eur, o 2023 m. sausio 19 d. mokėjimo nurodymu Nr. 6486 – 241,02 Eur.
7. Pareiškėja 2023 m. sausio 31 d. išrašė atsakovei 5564,44 Eur sumos PVM sąskaitą faktūrą už 2023 m. sausio 1–22 d. suteiktas paslaugas. Byloje nėra duomenų, kad atsakovė būtų šią sąskaitą apmokėjusi.
8. Atsakovė 2023 m. sausio 17 d. pranešimu informavo kreditorius apie jų prievolos pranešimo išsiuntimo dieną, taip pat nurodė, kad jei per 15 dienų nuo pranešimo įteikimo dienos nebus sudarytas susitarimas dėl pagalbos arba priimtas sprendimas bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka, juridinis asmuo žada kreiptis į teismą dėl nemokumo (bankroto) bylos iškėlimo.
9. Šio pranešimo parengimo metu (2023 m. sausio 17 d.), t. y. dieną, kai buvo užfiksuotos atsakovės skolos kreditoriams, pareiškėja buvo atsakovės kreditorė, nes pagal Šiaulių apylinkės teismo 2023 m. sausio 6 d. įsakymu civilinėje byloje Nr. eL2-1563-632/2023 priteistą skolą (31 363,20 Eur) atsakovė pareiškėjai sumokėjo tik 2023 m. sausio 18 d. mokėjimo nurodymu Nr. 6479, o procesines palūkanas ir žyminį mokestį (241,02 Eur) – 2023 m. sausio 19 d. mokėjimo nurodymu Nr. 6486. Taigi, atsakovė 2023 m. sausio 17 d. pareiškėjai buvo skolinga ne mažiau kaip 31 604,22 Eur, neskaitant pareiškėjos suteiktų apsaugos paslaugų pagal Sutartį. Atsakovės kreditorių susirinkimo dieną – 2023 m. vasario 10 d. – pareiškėja taip pat buvo atsakovės kreditorė, nes už 2023 m. sausio 1–22 d. suteiktas paslaugas (iki sutarties nutraukimo) pareiškėja 2023 m. sausio 31 d. išrašė atsakovei 5564,44 Eur PVM sąskaitą faktūrą serija KRP, Nr. 0001701. Nors nemokumo administratorė ir ginčija pareiškėjos suteiktų paslaugų faktą, tačiau pastaroji pateikė įrodymus, kad tokias paslaugas ji suteikė (PVM sąskaita faktūra už 2023 m. sausio 1–22 d. suteiktas paslaugas, 2023 m. sausio mėnesio darbo laiko apskaitos žiniaraštis, susitarimai dėl darbo sutarčių

nutraukimo). Atsakovė nepateikė jokių įrodymų, kad pareiškėja nuo pranešimo apie sutarties nutraukimą dienos nebevykdė paslaugų teikimo ar kad savo turto apsaugą vykdė pati atsakovė, dėl to jos teiginiai laikytini neįrodytais. Atsižvelgdamas į tai, teismas nusprendė, kad pareiškėja, vadovaujantis Lietuvos Respublikos juridinių asmenų nemokumo įstatymo (toliau – JANĮ) 55 straipsnio 2 dalies 2 punktu, turi teisę teikti skundą dėl atsakovės 2023 m. vasario 10 d. įvykusiame kreditorių susirinkime priimtą sprendimą.

10. Pareiškėjos UAB „Karpis“ balsai nebūtų nulėmę kitokio ginčijamo kreditorių sprendimo priėmimo, todėl nėra teisinio pagrindo jį panaikinti. Teismas nustatė, kad pareiškėja pranešimo parengimo dieną (2023 m. sausio 17 d.) turėjo 31 603,22 Eur dydžio finansinį reikalavimą, pranešimo išsiuntimo dieną (2023 m. sausio 19 d.) – 241,02 Eur finansinį reikalavimą, skundžiamo sprendimo priėmimo metu (2023 m. vasario 10 d.) – 5564,44 Eur dydžio finansinį reikalavimą. Pagal JANĮ 11 straipsnio 3 dalį, sprendimui bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka reikėjo surinkti ne mažiau kaip 3/4 (75 proc.) visų juridinio asmens turimų įsipareigojimų. Už skundžiamą sprendimą balsavo 99,40 procento visų bendrovės kreditorių. Tai reiškia, kad pareiškėjos (net ir skaičiuojant didžiausią pareiškėjos skolą 2023 m. sausio 17 d. – 31 604,22 Eur) dalyvavimas kreditorių susirinkime ir balsavimas „prieš“ skundžiamo sprendimo priėmimui jokios lemiamos įtakos nebūtų turėjęs.
11. Lietuvos apeliacinis teismas 2023 m. birželio 8 d. nutartimi panaikino Kauno apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – pripažino negaliojančiu UAB „Lukšių pieninė“ 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkimo sprendimą dėl UAB „Lukšių pieninė“ bankroto proceso ne teismo tvarka ir UAB „Lukšių pieninė“ bankroto procesą ne teismo tvarka nutraukė.
12. Teismas nustatė, kad UAB „Karpis“ pranešimas ar pasiūlymas dėl UAB „Lukšių pieninė“ bankroto proceso ne teismo tvarka pradėjimo nebuvo siųstas. Pirmosios instancijos teismas, įvertinęs byloje pateiktus įrodymus, nusprendė, jog atsakovės kreditorių susirinkimo dieną – 2023 m. vasario 10 d. – pareiškėja taip pat buvo atsakovės kreditorė, nes už 2023 m. sausio 1–22 d. suteiktas paslaugas 2023 m. sausio 31 d. išrašė atsakovei 5564,44 Eur dydžio PVM sąskaitą faktūrą.
13. Apeliacinės instancijos teismas nustatė, kad atsižvelgiant į tai, jog būtent juridiniam asmeniui įstatyme įtvirtinta imperatyvi pareiga informuoti visus kreditorius apie inicijuojamą neteisminę bankroto procedūrą, atsakovė neginčijamų įrodymų, pagrindžiančių pareiškėjos (kreditorės) informavimą dėl neteisminės bankroto procedūros pradėjimo, nepateikė. Todėl pirmosios instancijos teismas nepagrįstai nusprendė, jog neteisminė bankroto procedūra buvo pradėta nepažeidžiant imperatyvių įstatymo nuostatų, ir, atsisakydamas panaikinti kreditorių susirinkimo sprendimą, priėmė neteisėtą nutartį.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimo į jį teisiniai argumentai

14. Atsakovė UAB „Lukšių pieninė“ kasaciniu skundu prašo panaikinti Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutartį ir palikti galioti Kauno apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutartį. Kasacinis skundas grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 14.1. Remiantis JANĮ 8 straipsnio 1 dalimi, juridinis asmuo, siekiantis inicijuoti nemokumo procesą, turi informuoti kreditorius, kuriems turi neįvykdytą prievolę. Kitoks šios normos aiškinimas reikštų, kad tinkamai inicijuoti nemokumo procedūros veikiančiam juridiniam asmeniui neįmanoma, nes po pranešimo pateikimo dienos atsiradusiems kreditoriams turėtų būti siunčiamas pranešimas, o tai reikštų, kad kreditorių susirinkimas būtų nukeliamas kiekvieną kartą. Apeliacinės instancijos teismas per plačiai aiškino JANĮ 8 straipsnio 1–2 dalis ir nusprendė, kad atsakovė turėjo informuoti pareiškėją net ir tuo atveju, kai pareiškėjos reikalavimas atsirado tik likus 2 dienoms iki kreditorių susirinkimo dienos. Kadangi informavimo apie kreditorių susirinkimą dieną pareiškėja nebuvo atsakovės kreditorė, todėl atsakovė neturėjo pareigos jos informuoti apie kreditorių susirinkimą.
 - 14.2. Apeliacinės instancijos teismas nepasisakė, kad kreditorių susirinkimas buvo sušauktas pažeidžiant kitus įstatymus (ne JANĮ) ar jame buvo pažeisti balsavusiųjų prieš sprendimą interesai. Šiuo atveju, jei sutinkama su apeliacinės instancijos teismo padaryta išvada, kad atsakovė neįvykdė pareigos informuoti pareiškėjos apie vyksiantį kreditorių susirinkimą, privalėjo būti nustatyta kita būtina aplinkybė dėl sprendimo panaikinimo, t. y. jo įtaka sprendimo turiniui. Šiuo atveju minėta sąlyga negali būti nustatyta, nes už bankroto procesą ne teismo tvarka balsavo 99 proc. atsakovės kreditorių (12 789 026,62 Eur reikalavimų), o pareiškėja turėjo 5564,44 Eur reikalavimą.
 - 14.3. Teismas, vertindamas, ar pareiškėja yra atsakovės kreditorė, netinkamai paskirstė įrodinėjimo našą, įpareigodamas atsakovę įrodyti, kad pareiškėja nėra jos kreditorė. Vykdamas bankroto procesą ne teismo tvarka, visus sprendimus, kuriuos teisminiame bankrote priimtų teismas (įskaitant kreditoriaus reikalavimo tvirtinimą), sprendžia kreditorių susirinkimas (JANĮ 12 straipsnio 1 dalis). Kyla klausimas, ar teismas turi teisę, sprendžiamas klausimą dėl kreditorių susirinkimo sprendimo panaikinimo, pakeisti šią taisyklę ir pats nuspręsti, ar konkretus asmuo turi teisę kreiptis į teismą su tokiu skundu.
 - 14.4. Byloje tarp pareiškėjos ir atsakovės kilo ginčas dėl to, ar pareiškėja yra atsakovės kreditorė. Atsakovė pateikė paslaugų sutartį ir jos pagrindu išrašytą PVM sąskaitą faktūrą, o pareiškėja pateikė šios sutarties nutraukimo faktą ir įrodymus, kurie rodo, kad atsakovė informavo pareiškėją, jog 2023 m. paslaugų teikti nebereikės, nes tokias paslaugas gali teikti iš įmonės resursų. Byloje kitų įrodymų, pagrindžiančių tai, kad pareiškėja būtų teikusi paslaugas ir atsakovė tokias paslaugas būtų priėmusi, nėra.
15. Pareiškėja UAB „Karpis“ atsiliepime į kasacinį skundą prašo palikti nenagrinėtą atsakovės UAB „Lukšių pieninė“ kasacinį skundą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutarties peržiūrėjimo; netenkinti atsakovės UAB „Lukšių pieninė“ kasacinio skundo ir Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutartį palikti nepakeistą. Atsiliepimas į kasacinį skundą grindžiamas šiais pagrindiniais argumentais:
 - 15.1. Atsakovės kasacinį skundą pasirašė atsakovės administratorė UAB „Valhetas“ vadovas Gintaras Adomonis ir advokatas Remigijus Pilkis. UAB „Valhetas“ UAB „Lukšių pieninė“ nemokumo administratore buvo paskirta UAB „Lukšių pieninė“ 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkimo sprendimo pagrindu. Advokatas R. Pilkis byloje atstovauja nemokumo administratorei UAB „Valhetas“ 2023 m. sausio 5 d. sutarties dėl teisių paslaugų pagrindu ir UAB „Lukšių pieninė“ 2023 m. birželio 1 d. sutarties dėl teisių paslaugų pagrindu, kurią UAB „Lukšių pieninė“ vardu pasirašė nemokumo administratorė UAB „Valhetas“ vadovas G. Adomonis.
 - 15.2. UAB „Lukšių pieninė“ kreditorių susirinkimas 2023 m. vasario 10 d. priėmė sprendimą (nutarimą) paskelbti UAB „Lukšių pieninė“ bankrutuojančia įmone ir bankroto procedūrą vykdyti ne teismo tvarka. Tą pačią dieną UAB „Lukšių pieninė“ kreditorių susirinkimas priėmė sprendimą (nutarimą) jos nemokumo administratoriumi paskirti UAB „Valhetas“. Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. vasario 10 d. nutartimi UAB „Lukšių pieninė“ kreditorių susirinkimo sprendimas dėl UAB „Lukšių pieninė“ bankroto proceso ne teismo tvarka pripažintas negaliojančiu ir nutrauktas bendrovės bankroto procesas ne teismo tvarka. Nutartis įsiteisėjo jos priėmimo dieną ir tapo privalomai vykdytinu dokumentu.
 - 15.3. Pripažinus negaliojančiu UAB „Lukšių pieninė“ 2023 m. vasario 10 d. kreditorių susirinkimo sprendimą dėl pradėto bankroto proceso ne teismo tvarka, UAB „Valhetas“ laikytina niekada neįgijusia UAB „Lukšių pieninė“ valdymo organų teisių ir pareigų (JANĮ 56 straipsnio 2 dalis), juo labiau neturinčia teisės atstovauti UAB „Lukšių pieninė“ teisių ir teisėtų interesų Lietuvos apeliaciniam teismui priėmus 2023 m. birželio 8 d. nutartį, kuria buvo nutrauktas UAB „Lukšių pieninė“ bankroto procesas ne teismo tvarka.
 - 15.4. Tai rodo, kad atsakovės kasacinio skundo padavimo metu (2023 m. birželio 19 d.) UAB „Valhetas“ neturėjo jokių įgaliojimų

veikti UAB „Lukšių pieninė“ vardu ir teikti kasacinio skundo jos vardu. Tokios teisės neturėjo ir advokatas R. Pilkis, kuris į bylą pateikė išrašus iš sutarties dėl teisiųjų paslaugų su UAB „Valnetas“ ir sutarties dėl teisiųjų paslaugų su UAB „Lukšių pieninė“, kurią jos vardu pasirašė UAB „Valnetas“ vadovas. Kitaip tariant, minėtas advokatas neturi įgaliojimų veikti UAB „Lukšių pieninė“ vardu, nes, viena vertus, advokato klientė UAB „Valnetas“ neturi įgaliojimų atstovauti UAB „Lukšių pieninė“, ir, kita vertus, advokatas neturi teisės atstovauti UAB „Lukšių pieninė“, nes 2023 m. birželio 1 d. sutartį su juo atsakovės vardu pasirašė UAB „Lukšių pieninė“ neturintis teisės atstovauti asmuo, t. y. UAB „Valnetas“ vadovas.

- 15.5. Bylą nagrinėję teismai, atlikę byloje surinktų įrodymų vertinimą, nustatė, kad pareiškėja ginčijamo kreditorių susirinkimo inicijavimo metu ir tuomet, kai vyko ginčijamas kreditorių susirinkimas, buvo UAB „Lukšių pieninė“ kreditorė, todėl UAB „Lukšių pieninė“ turėjo informuoti pareiškėją apie šaukiamą kreditorių susirinkimą. Įvertinus tai, kad pareiškėjos reikalavimo teisės į UAB „Lukšių pieninė“ (ne)turėjimas, taip pat reikalavimo dydžio klausimai yra fakto klausimai, kurių kasacinis teismas nenagrinėja, atsakovės dėstomi argumentai dėl to, kad neva pareiškėja neturėjo reikalavimo teisės į UAB „Lukšių pieninė“, yra nevertintini.
- 15.6. Kasaciniame skunde argumentuojama, kad apeliacinės instancijos teismas skundžiamoje nutartyje nepagrįstai rėmėsi faktu, jog UAB „Lukšių pieninė“ neskundžiant pirmosios instancijos teismo nutarties, atsižvelgiama į pirmosios instancijos teismo išvadą, kad pareiškėja buvo UAB „Lukšių pieninė“ kreditorė. Nagrinėjamu atveju, egzistuojant UAB „Lukšių pieninė“ teisei skusti jai nepalankius pirmosios instancijos teismo sprendimo motyvus, tokia UAB „Lukšių pieninė“ teisė galėjo ir turėjo būti įgyvendinta tik įstatyme nustatyto procesiniu būdu – padavus atskirąjį skundą dėl Kauno apygardos teismo 2023 m. balandžio 11 d. nutarties. Tačiau, siekdama naujų teismo sprendimo motyvų (dėl to, kad pareiškėja neturi reikalavimo teisės į UAB „Lukšių pieninė“), UAB „Lukšių pieninė“ turėjo per įstatyme nustatytą terminą parengti ir teismui paduoti atskirąjį skundą dėl pirmosios instancijos teismo nutarties motyvų. Tik įgyvendinus šias sąlygas, pareiškėjai būtų suteikta galimybė atsilepti į UAB „Lukšių pieninė“ pateiktus pirmosios instancijos teismo nutarties motyvų apskundimo argumentus.
- 15.7. Vien ta aplinkybė, kad UAB „Lukšių pieninė“ nėra patenkinta abiejų instancijų teismų padarytomis išvadomis dėl skolos buvimo fakto, nereikia, kad bylą nagrinėję teismai netinkamai taikė įrodinėjimo taisykles. Paslaugų teikimo UAB „Lukšių pieninė“ faktą patvirtina 2022 m. gruodžio 31 d. tarpusavio atsiskaitymų suderinimo aktas, kurio turinio UAB „Lukšių pieninė“ neginčijo. UAB „Lukšių pieninė“ neginčijo savo prievolės atsiskaityti su UAB „Karpis“ už 2022 m. gruodžio mėn. teiktas paslaugas. Kaip matyti iš tarpusavio atsiskaitymų suderinimo akto, pareiškėja 2022 m. gruodžio 30 d. išrašė UAB „Lukšių pieninė“ sąskaitą už visą 2022 m. gruodžio mėn., o UAB „Lukšių pieninė“ šios skolos neginčijo ir ją visiškai sumokėjo 2023 m. sausio mėn. Jeigu pareiškėja nebūtų teikusi UAB „Lukšių pieninė“ paslaugų nuo pat 2022 m. gruodžio 22 d., UAB „Lukšių pieninė“ nebūtų sutikusi supaslaugų apmokėjimu už visą 2022 m. gruodžio mėnesį, o ne jo dalį iki 2022 m. gruodžio 22 d.

Teisėjų kolegija

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl pateiktų paaiškinimų ir papildomų įrodymų

16. Po atsakovės UAB „Lukšių pieninė“ kasacinio skundo priėmimo dalyvaujantys byloje asmenys kasaciniam teismui pateikė papildomus įrodymus ir paaiškinimus. Atsakovė UAB „Lukšių pieninė“ (atstovaujama advokato R. Pilkio) 2023 m. rugsėjo 15 d. pateikė rašytinius paaiškinimus, kuriuose nurodė, kad kasacinį skundą pateikė tinkamus įgaliojimus turintis asmuo, ir pateikė tai pagrindžiančius įrodymus. Pareiškėja UAB „Karpis“ 2023 m. spalio 4 d. atsilepimu į šiuos paaiškinimus prašė netenkinti 2023 m. rugsėjo 15 d. advokato R. Pilkio prašymo dėl papildomų įrodymų pateikimo. UAB „Marijampolės pieno konservai“ 2023 m. spalio 10 d. pateikė paaiškinimus dėl UAB „Lukšių pieninė“ kasacinio skundo priimtumo.
17. Remiantis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir CPK) 350 straipsnio 8 dalimi, išsprendus kasacinio skundo priėmimo klausimą, kasacinio skundo papildyti ar pakeisti negalima. Tai reiškia, kad po kasacinio skundo priėmimo kasatorius netenka teisės papildyti kasacinio skundo naujais argumentais ar juos pakeisti, taip pat teikti rašytinius paaiškinimus ir naujus įrodymus. Atsižvelgdamas į tai, kasacinis teismas atsisako priimti pateiktus paaiškinimus ir prie jų pateiktus įrodymus.
- Dėl galimybės kasacine tvarka skusti teismo nutartį dėl bankroto proceso vykdymo ne teismo tvarka*
18. Pagal CPK 1 straipsnio 1 dalį bankroto ir restruktūrizavimo bylos nagrinėjamos pagal šio kodekso taisykles, išskyrus išimtis, kurias nustato kiti Lietuvos Respublikos įstatymai. Juridinių asmenų restruktūrizavimo ir bankroto procesus reglamentuoja JANĮ.
19. Nei CPK, nei JANĮ nėra taisyklės, leidžiančios skusti visas be išimties pirmosios instancijos teismo priimtas nutartis. Tais atvejais, kai tam tikrų nutarčių apskundimo procesinės tvarkos JANĮ nereglamentuoja, turi būti vadovujamasi CPK nuostatomis dėl pirmosios instancijos teismo nutarčių apskundimo. Pagal CPK 334 straipsnio 1 dalį pirmosios instancijos teismo nutartis galima apskusti atskiroju skundu apeliacinės instancijos teismui atskirai nuo teismo sprendimo šio kodekso nustatytais atvejais, taip pat kai teismo nutartis užkerta galimybę tolesnei bylos eigai. Kasacine tvarka pagal CPK nuostatas skundžiami tik apeliacinės instancijos teismo priimti procesiniai sprendimai (CPK 340 straipsnio 1 dalis).
20. Kasacinio teismo praktikoje pripažinta, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis dėl juridinio asmens nemokumo bylos iškėlimo neskundžiama kasacine tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. kovo 31 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-211-823/2021, 31 punktą). Taip pat pripažinta, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria išnagrinėtas atskiras skundas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties patvirtinti juridinio asmens restruktūrizavimo planą (arba jo nepatvirtinti), kasacine tvarka nėra skundžiama (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2021 m. lapkričio 25 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-7-212-469/2021, 49 punktą).
21. Minėtose kasacinio teismo nutartyse, kuriose buvo spęstas klausimas dėl galimybės kasacine tvarka skusti apeliacinės instancijos teismo nutartis juridinių asmenų nemokumo procese, konstatuota, kad tokių nutarčių apskundimas neatitiktų veiksmingo nemokumo proceso tikslo ir efektyvaus nemokumo proceso principo (JANĮ 1 straipsnio 1 dalis 3 straipsnio 1 punktą). Atitinkamai kasacinis teismas pripažino, kad pirmosios instancijos teismo nutarties dėl juridinio asmens nemokumo bylos iškėlimo bei restruktūrizavimo plano patvirtinimo (nepatvirtinimo) teisėtumo kontrolė tik apeliacinės instancijos teisme yra pakankama šio proceso teisėtumui užtikrinti ir suderinama su teisės į teisminę gynybą tinkamu įgyvendinimu.

22. Nagrinėjamoje byloje kasaciniam teismui skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria išspręstas klausimas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria išnagrinėtas skundas dėl kreditorių susirinkimo sprendimo bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka, teisėtumo.
23. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į veiksmingo nemokumo proceso tikslą, nurodytą suformuotą praktiką dėl kasacijos galimybės juridinių asmenų nemokumo procese, nusprendžia, kad ji taikytina ir nagrinėjant klausimą dėl šioje byloje skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties apskundimo kasacine tvarka galimybės.
24. Pirmą, pagal JANĮ nustatytą nemokumo proceso modelį, bankroto procesas gali būti vykdomas teismo ar ne teismo tvarka. Bankroto procese teismo tvarka sprendimą iškelti juridinio asmens bankroto bylą sprendžia teismas, kuriame vėliau nagrinėjama bankroto byla. Bankroto procese ne teismo tvarka sprendimą vykdyti juridinio asmens bankroto procesą ne teismo tvarka priima kreditorių susirinkimas, kuris vėliau sprendžia teismo kompetencijai skirtus klausimus (JANĮ 11–12 straipsniai). Taigi bankroto procese ne teismo tvarka kreditorių susirinkimas ne tik priima sprendimą vykdyti ar ne bankroto procesą, bet ir sprendžia kitus klausimus šiame procese, išskyrus įstatyme nustatytas išimtis (JANĮ 12 straipsnio 3 dalis).
25. Remiantis JANĮ 11 straipsnio 3 dalimi, sprendimas bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka laikomas priimtu, jeigu jam pritarė kreditoriai, kurių reikalavimų suma vertine išraiška sudaro ne mažiau kaip 3/4 visų juridinio asmens turimų įsipareigojimų, įskaitant ir tuos, kurių mokėjimo terminai nepasibaigė, sumos, esančios sprendimo priėmimo dieną.
26. Kreditorių susirinkimo sprendimas vykdyti bankroto procesą ne teismo tvarka pagal savo sukeltas pasekmes iš esmės atitinka pirmosios instancijos teismo nutartį, kuria išsprendžiamas klausimas dėl juridinio asmens nemokumo (bankroto) bylos iškėlimo (JANĮ 25 straipsnio 1 dalis). Kreditorių susirinkimui priėmus tokį sprendimą, pripažįstama, kad juridinis asmuo yra nemokus ir jo kreditorių dauguma sutinka, kad bankroto procesas gali būti vykdomas ne teismo tvarka. Toks sprendimas sukelia JANĮ nustatytas juridinio asmens bankroto bylos iškėlimo pasekmes, įskaitant susijusias su juridinio asmens turtu, įsipareigojimų vykdymu, valdymo organų kompetencija, turto administravimu ir realizavimu (JANĮ 12 straipsnio 3 dalis). Tokios teisinės pasekmės reiškia, kad juridinio asmens valdymo tvarka iš esmės keičiasi, nes jam pradedamas taikyti specialus JANĮ nustatytas nemokumo proceso reglamentavimas.
27. Antra, siekiant veiksmingo juridinių asmenų nemokumo proceso tikslo įgyvendinimo, jis turi vykti operatyviai ir ekonomiškai. Atitinkamai teisminei nemokumo procese priimtų sprendimų teisėtumo kontrolė turi padėti pasiekti veiksmingo nemokumo proceso tikslą.
28. Kai kreditorių susirinkimas priima sprendimą vykdyti juridinio asmens bankroto procesą ne teismo tvarka, tokio sprendimo teisėtumo kontrolę gali atlikti pirmosios instancijos teismas, o jame priimto sprendimo teisėtumo kontrolę atlieka apeliacinės instancijos teismas. Būtent tokia dviejų instancijų juridinių asmenų nemokumo procese priimta sprendimų teisėtumo teisminė kontrolė yra nustatyta įstatyme, kai sprendžiamas nemokumo bylos iškėlimo teisme klausimas (JANĮ 25 straipsnio 1 dalis, 31 straipsnis). Tokia speciali teisminė kontrolė juridinių asmenų nemokumo procese pasižymi konkrečiais įstatyme nustatyta, specialia skundų nagrinėjimo tvarka ir terminais, kurie leidžia užtikrinti operatyvų ginčų nagrinėjimą ir efektyvų juridinio asmens nemokumo problemų sprendimą.
29. Tuo atveju, kai ginčas juridinių asmenų nemokumo procese kyla dėl kreditorių susirinkimo sprendimo dėl bankroto proceso ne teismo tvarka vykdymo (tokio proceso inicijavimo), jo teisėtumo teisminę kontrolę atlieka pirmosios instancijos teismas, o jo priimta nutartis dėl kreditorių susirinkimo teisėtumo vertinimo gali būti skundžiama apeliacinės instancijos teismui. Šios teisminės kontrolės tikslas – kreditorių susirinkimo, kuriuo nuspręsta bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka, teisėtumo įvertinimas, o jos rezultatas – kreditorių susirinkimo sprendimo panaikinimas ar palikimas galioti.
30. Teismui išnagrinėjus ginčą dėl kreditorių susirinkimo sprendimo teisėtumo ir pripažinus, kad jis yra teisėtas, tai reiškia, kad bankroto procesas ne teismo tvarka gali būti vykdomas, atliekamos bankroto procedūros ir kyla JANĮ nustatytos pasekmės. Kitu atveju, pripažinus, kad toks kreditorių susirinkimo sprendimas yra neteisėtas esant JANĮ 55 straipsnio 4 dalyje nustatytiems pagrindams, turėtų būti sprendžiama, kokiomis įstatyme įtvirtintomis priemonėmis juridinio asmens nemokumo problemos turi būti sprendžiamos. Siekiant veiksmingo juridinių asmenų nemokumo proceso tikslo, į juridinio asmens nemokumo problemas turi būti reaguojama operatyviai, taikant JANĮ nustatytas procedūras.
31. Pripažinus, kad kasacine tvarka gali būti skundžiama apeliacinės instancijos nutartis, kuria išnagrinėtas skundas dėl kreditorių susirinkimo sprendimo bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka teisėtumo, tai reikštų, kad tokio juridinio asmens bankroto procedūros iš esmės nebūtų vykdomos bylą nagrinėjant kasaciniame teisme, o tai gali lemti neįgytąs pasekmes nemokumo proceso veiksmingumui ir efektyviam bankroto procedūrų atlikimui. Juridinių asmenų nemokumo proceso inicijavimo stadijoje priimami tarpiniai sprendimai, kuriais nustatoma, kokių būdu turi būti sprendžiamos juridinio asmens nemokumo problemos. Vienas tokių tarpinių sprendimų yra sprendimas dėl juridinio asmens nemokumo bylos proceso pradėjimo (nemokumo bylos iškėlimo), kurį pagal JANĮ turi teisę priimti teismas arba kreditorių susirinkimas.
32. Juridinių asmenų nemokumo proceso inicijavimo ir nemokumo bylos iškėlimo stadija turi būti veiksminga, todėl ginčų dėl nemokumo proceso inicijavimo teisėtumo, jo teisėtumo nagrinėjimas turi būti operatyvus. Tokių tikslų nebūtų pasiektas ginčijant sprendimą dėl juridinių asmenų nemokumo proceso inicijavimo ir nemokumo bylos iškėlimo kasaciniame teisme pagal CPK nustatytą kasacinio proceso modelį.
33. Remdamasi nurodytais motyvais, teisėjų kolegija nusprendžia, kad apeliacinės instancijos teismo nutartis, kuria išspręstas klausimas dėl pirmosios instancijos teismo nutarties, kuria išnagrinėtas skundas dėl kreditorių susirinkimo sprendimo bankroto procesą vykdyti ne teismo tvarka, teisėtumo, kasacine tvarka nėra skundžiama.
34. Teisėjų kolegija, remdamasi išdėstytais argumentais, konstatuoja, kad atsakovės kasacinį skundą turėjo būti atsisakyta priimti kaip paduotą dėl teismo nutarties, kuri pagal įstatymą negali būti kasacijos objektas. Šiai aplinkybei paaiškėjus bylos nagrinėjimo metu, kasacinis procesas turi būti nutrauktas (CPK 356 straipsnio 6 dalis). Konstatavusi kasacijos nagrinėjamoje byloje negalimumą, teisėjų kolegija dėl kasacinio skundo argumentų, kuriais ginčijamas skundžiamos apeliacinės instancijos teismo nutarties teisėtumas, nepasisako.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

35. Remiantis CPK 94 straipsnio 1 dalimi, kai byla baigiama nepriimant teismo sprendimo dėl ginčo esmės, teismas bylinėjimosi išlaidas paskirsto, atsižvelgdamas į tai, ar šalių procesinis elgesys buvo tinkamas, ir įvertindamas priežastis, dėl kurių susidarė bylinėjimosi išlaidos.
36. UAB „Karpis“ prašo priteisti 5128,31 Eur bylinėjimosi išlaidų, patirtų kasaciniame teisme, atlyginimo iš atsakovės UAB „Lukšių pieninė“.
37. Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į tai, kad kasacinis procesas pagal atsakovės UAB „Lukšių pieninė“ kasacinį skundą yra nutraukiamas, nusprendžia, kad šalims jų patirtos bylinėjimosi išlaidos kasaciniame teisme nepaskirstomos.

Dėl laikinųjų apsaugos priemonių panaikinimo

38. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegija 2023 m. liepos 14 d. nutartimi Nr. DOK-3373 tenkino UAB „Marijampolės pieno konservai“ prašymą taikyti laikinąsias apsaugos priemones – iki tol, kol byla bus išnagrinėta kasaciniame teisme, uždrausti atsakovei UAB „Lukšių pieninė“ vykdyti iki 2023 m. vasario 10 d. atsiradusias pinigines prievoles jos kreditoriams; uždrausti kitiems asmenims išieškoti skolas iš atsakovės UAB „Lukšių pieninė“.
39. Remiantis CPK 149 straipsnio 1 dalimi, laikinosios apsaugos priemonės dalyvaujančių byloje asmenų ar kitų suinteresuotų asmenų pagrįstu prašymu gali būti panaikinamos teismo, nagrinėjančio bylą iš esmės, nutartimi.
40. Teisėjų kolegijai išnagrinėjus civilinę bylą kasacine tvarka ir nusprendus kasacinį procesą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutarties nutraukti, Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegijos 2023 m. liepos 14 d. nutartimi Nr. DOK-3373 taikytos laikinosios apsaugos priemonės panaikintinos.

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 356 straipsnio 6 dalimi, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Atsisakyti priimti atsakovės uždarnosios akcinės bendrovės „Lukšių pieninė“ 2023 m. rugsėjo 15 d. rašytinius paaškinimus, uždarnosios akcinės bendrovės „Karpis“ 2023 m. spalio 4 d. atsiliepimą į šiuos paaškinimus ir uždarnosios akcinės bendrovės „Marijampolės pieno konservai“ 2023 m. spalio 10 d. paaškinimus.

Kasacinį procesą dėl Lietuvos apeliacinio teismo 2023 m. birželio 8 d. nutarties nutraukti.

Panaikinti Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus atrankos kolegijos 2022 m. liepos 14 d. nutartimi Nr. DOK-3373 taikytas laikinąsias apsaugos priemones.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai Alė Bukavinienė

Gražina Davidonienė

Gediminas Sagatys